



Likestillings- og  
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

12/641

Dato:

23.01.2014

## Ombudets uttalelse i sak 12/641

---

**Saksnummer: 12/641**

**Lovgrunnlag: Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (2008) § 4**

**Dato for uttalelse: 4. november 2013**

### **Sammendrag – melding om tvil om students skikkethet for yrket var ikke i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven**

En student studerte til å bli grunnskolelærer ved en høyskole. Hun har epilepsi. Hennes kontaktlærer rapporterte tvil om studentens skikkethet for yrket til lærestedet, og begrunnet dette i at studenten hadde epilepsi og at hun ikke hadde tilstrekkelig innsikt i konsekvensene av dette for læreryrket. Ombudet kom til at studenten var forskjellsbehandlet som følge av sin epilepsi. Ombudet konkluderte likevel med at forskjellsbehandlingen ikke var lovstridig diskriminering. Ombudet fant at systemet med skikkethetsvurdering av studenter er et legitimt og saklig formål, og at det i denne saken var nødvendig å vurdere studentens skikkethet, basert på lærerens totale vurdering. Tiltakene som ble iverksatt virket ikke uforholdsmessig inngripende overfor studenten, og høyskolen handlet ikke i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

## OMBUDETS UTTALELSE

### Sakens bakgrunn

A er student ved Høgskolen i X, grunnskoleutdanningen 1-7, med nettbasert undervisning. A har epilepsi. Av legeerklæringer fra hennes fastleger gjennom mange år følger det at hun har hyppige, svært kortvarige absenser. I følge Oslo universitetssykehus er absenser kortvarige fjernhetsepisoder. Anfallene varer sjelden mer enn 15 sekunder. Videre har hun hatt enkelte GTK-anfall (generelle epilepsianfall) med ½ til 1 års intervall.

I løpet av siste 7 år har hun hatt 1-2 GTK anfall per år. Fastlegen skriver imidlertid at ingen av hennes venner har noen gang merket absensene hennes, mens mannen og moren hennes av og til kan merke noe. B, spesialist i allmenmedisin skriver i legeerklæring av 21. mai 2012 at

*«Jeg gleder meg til A skal begynne som lærer på skolen hvor mine barn går. Jeg håper at akkurat min sønn får henne til lærer. Det er til berikelse for min sønn å bli kjent med en som har epilepsi, og hvis han får sett et GTK anfall og lærer hva man skal gjøre i slike situasjoner...»*

I legeerklæring av 23. mai 2012 skriver spesialist i nevrologi C:

*«...Hennes mikroabsenser er ikke til hinder for å kunne fungere som lærer. Det virker i tillegg åpenbart urimelig at GTK-anfall med så lav frekvens skal regnes for å være til hinder for å arbeide i skolen...Håper skoleledelsen endrer innstilling her, slik at pasienten kan fortsette med en utdanning hun etter min mening er meget godt skikket til...»*

Den 24. april 2012 mottok A en melding om skikkethet, jf. lov om universitet og høgskoler og forskrift om skikkethet i høyere utdanning § 8 fra sin kontaktlærer, pedagogikklærer D.

Det følger av forskrift om skikkethet i høyere utdanning § 8 at

*«...Studenten skal varsles skriftlig om at det foreligger begrunnet tvil om vedkommendes skikkethet. Institusjonsansvarlig skal innkalle studenten til vurderingssamtale, og sørge for at*

*saken blir så godt opplyst som mulig. Studenten skal få tilbud om utvidet oppfølging og veiledning med mindre det er åpenbart at slik oppfølging ikke er egnet til å hjelpe studenten....»*

Av skikkethetsmeldingen som ble sendt til A fra hennes kontaktlærer fremgår det blant annet at:

*«... Når jeg melder tvil om hennes skikkethet som lærer i barneskolen, begrunnes det først og fremst med at studenten har epilepsi, som medfører generaliserte anfall... A har opplyst at hun årlig har ca. 2-3 "store anfall". Overlege Karl Otto Nakken ved Oslo universitetssykehus, Avd. for kompleks epilepsi — SSE, benevner slike epilepsianfall som "GTK-anfall"...*

*A har selv beskrevet at hun etter "de store anfallene" bruker timer på å komme til hektene, Hun hevder at det tar lang tid før hun erindrer sitt eget navn, hun kaster opp og "gauler". A sier selv at hun har 20-30 absenser daglig. "Absenser: Kortvarig fjernhetsepisoder. Man stopper plutselig opp med det man holder på med. Får et tomt, stirrende blick og svarer ikke p å tiltale. Anfallene varer sjelden mer enn 15 sekunder."*

*Barn i barneskolen, især de yngste, vil uansett grad av informasjon kunne oppfatte GTK-anfall som avskrekkende. Informasjonen i seg selv, kan fremkalle engstelse og usikkerhet, fordi små barn ikke har evne til å forstå det de blir informert om. En klasseleder skal fremfor alt være en tydelig og trygg leder av et elevfelleskap. Som fagpedagog mener jeg at As sykdom er uforenlig med å være en god klasseleder.*

*Det er As epilepsi som er grunnen til at jeg melder tvil om hennes skikkethet. Imidlertid mener jeg at hun også har liten grad av selvinnsikt og manglende realitetsoppfatning omkring konsekvenser hennes sykdom kan få for et arbeid som lærer i barneskolen...»*

**Norsk epilepsiforbund** anfører at skikkethetsmeldingen ble sendt på bakgrunn av at An har epilepsi. Forbundet viser til legeerklæringer som avviser at hun ikke er egnet til å jobbe som lærer. Hennes anfall er av en slik karakter at hun har absenser med en varighet på sekunder, og som ingen oppfatter at hun har. Forbundet mener derfor at Høgskolen har diskriminert An på grunn av nedsatt funksjonsevne ved å sende ut denne meldingen på bakgrunn av epilepsi. Norsk epilepsiforbund viser til at det finnes mange lærere med epilepsi som fungerer utmerket i sine jobber. Forbundet viser også til at det er svært beklagelig at A etter å ha gjennomført to

år av sitt studium, med beståtte eksamener og gode tilbakemeldinger fra andre lærere og medelever, mottar en slik tvilsmelding. Meldingen inneholder en generell informasjon om epilepsidiagnosen som er klippet og limt inn, og som gir et feil bilde av As helsetilstand.

Forbundet mener tvilsmeldingen var ugrunnet, og at den dermed ikke skulle blitt behandlet.

**Høgskolen i X** avviser at de har diskriminert A. Skolen viser i sin redegjørelse til at studenter ved høgskolen blir løpende skikkethetsvurdert. Studenter blir ikke funnet uskikket på grunn av helsetilstand, men kommer det til syne symptomer eller synlige følger av en bestemt helsetilstand som kan gå ut over arbeidet man er satt til å gjøre, kan det føre til spørsmål om egnethet eller skikkethet. Det avgjørende vil være håndtering og selvinnsikt hos den det gjelder. Etter at studenten i 1. klasse selv hadde tatt kontakt med en faglærer og forklart hvordan et anfall kunne arte seg og hvilke tiltak som da måtte iverksettes, ble hun spurt om hun var sikker på at læreryrket var riktig for henne.

Faglærer som skrev tvilsmelding var også kontaktlærer og hadde samtaler med studenten. Inntrykket etter disse samtalene, i tillegg til egen og andres faglæreres bekymring over studentens svake faglige nivå, var grunnlaget for at hun stilte spørsmål om skikkethet. Det presiseres at det ble stilt spørsmål om dette, ikke konkludert. Det redegjøres for at studenten i forbindelse med en samling på høgskolen hadde et kraftig epilepsianfall som medførte at hun fikk fysiske skader. Faglærer skal ikke ha observert dette, men andre studenter og lærere var til stede.

Tvilsmeldingen ble fulgt opp på foreskrevet måte. Det ble gjennomført vurderingssamtale den 30. mai 2012, hvor studenten ble tilbudt utvidet veiledning, hvilket hun aksepterte. Det ble oppnevnt veileder, som i perioden november 2012 til april 2013 har hatt fem veiledningssamtaler. Det vil før utgangen av studieåret bli avholdt avsluttende vurderingssamtale med studenten hvor saken avsluttes på bakgrunn av gjennomført veiledning. Det ble ikke funnet grunnlag for å utsette nye praksisperioder slik man har hjemmel til etter avsluttet veiledning. Studenten har derfor fulgt normal studieprogresjon uavhengig av tvilsmelding og oppfølging av saken.

Etter at veiledningen var avsluttet og studenten hadde mottatt evalueringsrapport fra veileder, ble det gjennomført en avsluttende samtale med studenten. Det ble da konkludert og klarlagt at skikkethetsaken legges bort.

## **Rettslig grunnlag**

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

### **Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven**

Direkte og indirekte diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne er forbudt, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 første ledd.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnlattelse har som formål eller virkning at personer på grunn av nedsatt funksjonsevne blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller dem som forskjellsbehandles, anses ikke som diskriminering etter loven her.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnlattelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13.

En påstand om diskriminering er ikke nok til at ombudet kan konkludere med at det er "grunn til å tro" at diskriminering er skjedd. Påstanden må støttes av andre opplysninger eller sakens omstendigheter for øvrig.

### **Ombudets vurdering**

Ombudet skal ta stilling til om Høgskolen i X diskriminerte A på grunn av nedsatt funksjonsevne epilepsi, da skolen sendte ut tvilmelding om henne og innkalte henne til vurderingssamtaler på bakgrunn av tvilmeldingen.

Dersom ombudet finner at det er *grunn til å tro* at nedsatt funksjonsevne har hatt betydning for forskjellsbehandlingen av A, går bevisbyrden over på Høgskolen i X. Høgskolen må da sannsynliggjøre at diskriminering ikke har skjedd.

Det er uomtvistet at epilepsi omfattes av vernet mot forskjellsbehandling på grunn av nedsatt funksjonsevne.

Spørsmålet er da om A er blitt behandlet dårligere enn andre studenter ville ha blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, og om forskjellsbehandlingen i så fall hadde sammenheng med at A har epilepsi.

Ombudet mener at det å motta en tvilsmelding om skikkethet fra høgskolen hvor man studerer, samt det å måtte møte opp til vurderingssamtaler i etterkant, gjør at man stilles dårligere enn andre studenter. Å få en slik melding om skikkethet kan være belastende for den enkelte student det gjelder. Det er også klart at tvilsmeldingen ble utarbeidet som følge av As epilepsi. Dette følger direkte av formuleringene i tvilsmeldingene hvor det står «*Det er As epilepsi som gjør at jeg melder tvil om hennes skikkethet*». Ombudet finner således at A ble stilt dårligere enn andre studenter som følge av sin epilepsi.

#### **Unntaksadgangen:**

Dersom utsendingen av tvilsmelding og samtaler med studenten i etterkant var begrunnet i et saklig hensyn, var nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende overfor A, vil handlingen ikke være i strid med loven, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 tredje ledd. Alle tre vilkårene må være oppfylt for at forskjellsbehandlingen skal være tillatt etter unntaksadgangen.

Spørsmålet ombudet skal ta stilling til er om ordningen med melding om skikkethet ivaretar et *saklig formål*. I Ot.prp. nr. 44 (2007.2008) nevnes det at hensynet til andres sikkerhet er et typisk saklig formål.

Høgskolen i X har vist til forskrift om skikkethet i høyere utdanning § 8 som bakgrunn for at skikkethetsmeldingen ble sendt ut, og har anført at studenter ved høgskolen blir løpende skikkethetsvurdert. Ombudet legger til grunn at ordningen med skikkethetsmeldinger i høyere utdanning er etablert blant annet fordi man vil forhindre at elever, pasienter og andre studentene skal jobbe med, kommer opp i farlige situasjoner. En student som utgjør en mulig fare for barnehagebarn eller elevers, pasienters, klienters og brukeres liv, fysiske og psykiske helse, rettigheter og sikkerhet er ikke skikket for yrket, jf. forskriften § 2. Høgskolen har opplyst at studenter ikke blir funnet uskikket på grunn av helsetilstand i seg selv, men kommer det til syne symptomer eller synlige følger av en bestemt helsetilstand som kan gå ut over

arbeidet man er satt til å gjøre, kan det føre til spørsmål om egnethet eller skikkethet. Ombudet finner derfor at ordningen hvor man kan sende inn skikkethetsmeldinger ved behov med oppfølging av lærestedet i etterkant ivaretar en legitim interesse og et saklig formål etter dtl § 4.

Den neste vurderingen er om det i denne konkrete saken var nødvendig for Høgskolen i X å gi A en skikkethetsmelding, samt gå videre med vurderingssamtaler med A. I dette ligger både et krav om at tiltaket er egnet og at det ikke finnes andre tiltak som er mindre inngripende overfor personene som rammes.

Dersom skikkethetsmeldingen hadde blitt skrevet på bakgrunn av en generell vurdering helt uavhengig av A kan en si at det ikke hadde vært nødvendig å gå videre med den. Det fremgår likevel av de øvrige saksdokumenter at skikkethetsmeldingen ble skrevet på bakgrunn av samtaler kontaktlærer, D, hadde med A. Kontaktlærer mente at hun viste liten grad av selvinnsikt, og manglende realitetsoppfatning omkring konsekvenser av sin sykdom. A skal også ha fått et epileptisk anfall i forbindelse med en samling på høgskolen som gjorde at andre studenter og lærere reagerte. Dette skal ha vært medvirkende årsaker til at Høgskolen gikk videre med skikkethetsmeldingen, og innkalte A til samtale.

På bakgrunn av dette finner ombudet at det på bakgrunn av hensynet til sikkerhet for fremtidige elever, sammenholdt med As egne opplysninger om absenser og epilepsianfallet (GTK) som skjedde på skolen, var nødvendig for Høgskolen å sende ut skikkethetsmelding, samt ha veiledningssamtaler med A i etterkant.

Ombudet mener også at forskjellsbehandlingen ikke har virket uforholdsmessig inngripende overfor A. A fikk fortsette på studiet, uten at det fikk store konsekvenser for hennes studieprogresjon. Ombudet viser til at tvilsmeldingen om A ble fulgt opp på foreskrevet måte etter forskriftens § 9 første ledd. Det ble oppnevnt veileder som i perioden november 2012 til april 2013 hadde fem veiledningssamtaler med henne. Det ble ikke grunnlag for å utsette praksisperioder, og A fulgte derfor normal studieprogresjon uavhengig av tvilsmelding og oppfølging av saken. Saken ble deretter avsluttet på bakgrunn av gjennomført veiledning.

## **Konklusjon**

Høgskolen i X handlet ikke i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 ved å sende tvilsmelding om skikkethet til A.